

per lo tant pels habitants de l'entorn, era bàsic el retindre la màxima quantitat d'aigua en l'època de les pluges torrencials, per poder disposar per l'ús humà d'un subministrament d'aigua diari, també per abeurar els ramats d'ovelles i cabres, gossos, les cavalleries de treballar les heretats com: matxos, burros, mules, aques, cavalls, animals domèstics dels masos (gallines, pollastres, conills, titos, porcells, coloms ...) i els animalets salvatges majoritàriament i en especial les aus menudes.

La bassa està ocupant un collet de muntanya, rep les aigües publials que baixen pel camí empinat nord-oest que passa l'aigua per un xicotet pontet que creua la carretera i la segona aportació d'aigua prové de les correnties i cunetes de l'actual camí de Torreblanca.; Coordenades: 40° 16' 06" oest - 3° 50' 18" nord, del Mapa General de l'Institut Geogràfic i Cadastral n. 594, escala 1-50000.

La bassa està en un bon estat de conservació però el manteniment actual és quasi nul, i que acabarà per perdre finalment la bassa.

La bassa exerceix un paper fonamental protegint la finca a què pertany de les torrenties i efectes de les aigües torrencials, les aigües que no entren en la bassa baixen camí avall i desemboquen al Barranc de la Bassa Boira que rep este nom de forma molt justificada. Per tota esta barrancada per les nits i matinada d'hivern es concentra molt sovint la boira, és una zona boirosa, la toponímia és totalment encertada fent la referència a este fenomen meteorològic, després les aigües troben el barranquet d'Asperó - Carreró en direcció al Riu de les Coves de San Miguel.

RESTES MATERIALS:

Al voltant de la basa es poden vore fragments de terrissa molt esmicolada, que indiquen l'aprofitament com recurs d'abasteciment d'aigua en este lloc, la quasi totalitat de les ceràmiques corresponen majoritàriament als típics càntirs tradicionals de portar l'aigua, amb un ús molt comú i generalitzat durant tot el segle XX, que va en total acord amb l'època d'apogeu dels masos dels voltants. Es poden vore amés algun bocí ceràmic de tradició islàmic-medieval, que denunciaria la humanització, freqüentació i us antròpic d'este lloc que a fet l'home almenys des de fa mil anys.

LA GENT I USUARIS DEL CAMÍ:

La Bassa Boira té un us veïnal i era tot el col·lectiu d'usuaris pròxims: masovers, pastors, i llauradors de finques col·lindants els que es preocupaven del seu manteniment procurant que l'aigua estès neta i no es fes malbé, procurant netejar-la assíduament, almenys una vegada a l'any.

La seua situació estratègica al costat del camí de les Coves - Torreblanca, aportava un subministrament d'aigua als transeünts del camí i facilitava l'abeuratge i en conseqüència el trànsit de les cavalleries, persones, mercaders - tractants i els ramats transhumants (els "churros" originaris de l'Aragó) que venien de l'Aragó per passar l'hivern per estes terres de la Plana Alta - Baix Maestrat, i que solien pagar un lloguer al mas on estaven arrendats, per els corrals, per l'habitatge del pastor i per les pastures que estaven regulades (se solia dir: ¡ja baixen els xurrets!, que es referien i volien dir que ja venia el fred).

Refrany popular dels masovers de la Partida de Baix, (Coves de Vinromà): **Quan baixen los xurrets, a tapar-se que ve lo fred.**

Els mercaders que utilitzaven el camí, circulaven a peu, amb carro, amb cavalleries amb sàrria o samugues i eren els tractants de bestiar que recorrien els masos: equins, cabrits, corders i animals grans que transportaven a peu.

Altres utilitaris habituals eren els comerciants, compradors i venedors ambulants que voltaven assíduament els masos: es dedicaven a la compra i venda de formatges, llet, gallines, ous, conills, garrins, oli, pells de conill.

Els carreters del transport de mercaderies: com el carbó, la fornitja, la cals dels calciners, pedra seca, llenya, i tots els productes agrícoles de l'època;

Els canquillers eren uns altres personatges de l'època, venedors d'obra ceràmica i de llautó, de roba, d'espardenyes.

Els compradors dels productes agrícoles conreats pels masovers d'este terreny: garrofes, raïm, el vi, les olives que s'anaven replegant, secant i acumulant als masos fins el moment de vendre pels voltants de la quaresma, les ametlles, els cereals com el blat principalment, i algo d'ordi, avena, panís, guierros, estos quatre últims cereals es cultivaven molt, però es consumien majoritàriament com aliment per als animalets del mas, i el panís també com aliment humà i minoritàriament també se solien vendre alguns llegums: cigrons, faves, fesols, guixes, pèsols.

ELS PROPIETARIS:

Els propietaris i usuaris són tots els veïns de finques i pastors dels masos dels voltants, la bassa està situada en un camí de pas al camí de Torreblanca, possiblement la falta de pous o brolladors per estos terrenys, fora el motiu de construcció d'aquesta bassa, possiblement per iniciativa política per l'abastiment necessari d'aigua per totes les cavalleries i usuaris d'este camí de llarg recorregut, que unia les terres del